

Гречка Д. М.* , Парфіненко А. Ю.**
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО
ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу*

**студентка кафедри туристичного бізнесу*

*** кандидат історичних наук, доцент*

м. Харків, Україна

Успішне транскордонне співробітництво України та Польщі під час проведення чемпіонату Євро-2012 засвідчило, що подальший суспільний розвиток туристичної сфери є потенційно інвестиційно привабливим видом економічної діяльності.

Актуальність українсько-польського співробітництва в туризмі підтверджується подібністю природно-рекреаційних територій, спільністю історичного та культурного розвитку. Наближення кордонів нової країни-члену ЄС до України, тривале двостороннє економічне співробітництво, реалізація масштабних європейських проектів у гуманітарній сфері створюють об'єктивні передумови використання конкурентних переваг туристичного потенціалу України та Польщі, у тому числі на регіональному рівні [3].

Проте на сьогодні рівень реалізації потенціалу українсько-польського транскордонного регіону залишається недостатнім. Це обумовлено асиметрією в рівні розвитку туристичної галузі двох країн та відмінністю в інституційному забезпеченні внаслідок: 1) значних відмінностей організаційно-економічного та правового регулювання туризму в Україні та Польщі; 2) недостатньої співпраці між окремими українськими та польськими туристичними організаціями; 3) істотних відмінностей у пріоритетах та програмуванні розвитку туризму на державному і регіональному рівні; 4) недостатнього інформаційного, фінансового, кадрового та інфраструктурного забезпечення туристичної діяльності [2].

Напрями і форми поглиблення українсько-польського співробітництва висвітлені у працях П. Беленького, М. Боруцака, В. Борщевського, М. Долішнього, Є. Кіш, В. Кравціва, Ю. Мігущенко, Н. Мікули, В. Пили, Р. Федана, О. Чмир. Ступінь вивченості проблеми є досить високим, втім, вагомість наукового доробку названих вчених не заперечує актуальності проблем інтенсифікації двостороннього співробітництва у туристичній сфері.

Україна та Польща на державному та регіональному рівні відзначають пріоритетність розвитку туризму та рекреації для національного господарства, в тому числі для прикордонних регіонів. Так у Державній стратегії регіонального розвитку України на період до 2015 року «розвиток курортно-рекреаційного та туристично-рекреаційного комплексу» як державний пріоритет визначений для кількох регіонів, в тому числі для прикордонних. У Національній стратегії регіонального розвитку Польщі на період 2007-2013 рр. пріоритет «збереження і використання культурної і природної спадщини, розвиток туризму» визначений для всіх воєводств Польщі [1].

Україна і Польща володіють конкурентними перевагами диверсифікації та розвитку

різних видів туризму (географічне положення, рівень транзитивності територій та транспортного забезпечення, природно-кліматичні, культурно-історичні ресурси) у порівнянні з іншими країнами Європи. Є потужний потенціал розробки спільних проектів з різних видів туризму, особливо гірськолижних, пішохідних маршрутів, запровадження гастрономічних турів тощо. Так, наприклад, вже поступово реалізуються спільні проекти з сільського туризму. Планується відкриття велосипедних туристичних центрів у Закарпатській області при підтримці польських партнерів з м. Кросно, готуються багатомовні інформаційний путівники з картою велодоріжок. Але рівень їх популяризації на даний момент є недостатнім [6].

Динаміка туристичних обмінів між Україною та Польщею за останні п'ять років характеризується позитивними тенденціями. Особливо позитивним фактором є збільшення обсягів туристичних потоків між країнами, чому сприяло спрощення візових умов. Згідно з даними Державної служби статистики України загальний обсяг в'їзного потоку до України за 2011 р. складає 21,4 млн чол., з метою туризму – 1,2 млн чол.. Частка громадян Польщі, що перетнули український кордон в 2011 р. складає 1,7 млн чол. (9% від загального обсягу в'їзного потоку), із них більше 137 тис. чол. (8%) – туристи. В той час як обсяг відвідувань українськими туристами Польщі є більш істотним (114 тис. чол.) [5]. При цьому обсяги туристичних потоків між Україною та Польщею значно більші, ніж туристичні обміни з іншими країнами, а зростання динаміки туристичних обмінів властиве саме прикордонним регіонам, що підтверджує теоретичну доцільність активізації українсько-польського транскордонного туристичного співробітництва [3].

За індексом конкурентоспроможності у сфері подорожей і туризму Всесвітнього економічного форуму за період 2011-2012 р. Україна піднялась з 89-ї на 82-у позицію в загальному рейтингу з 142-х країн, у той час, як Польща перемістилася з 39-ї позиції на 41-у. Така різниця у позиціях є наслідком істотних відмінностей конкурентних переваг, що обумовлює стратегічні напрями та заходи державної туристичної політики на національному та міжнародному туристичних ринках. Польщі властиві конкурентні переваги за усіма показниками групи «Інформаційна інфраструктура та зв'язок». Для обох країн визначено більше конкурентних недоліків, ніж переваг (за групами «Безпека та охорона», «Політичні правила та регулювання», «Рівень розвитку інфраструктури» та «Стійкість системи охорони навколишнього середовища») [4].

Для усунення недоліків та підвищення рівня розвитку туристичного сектора України та Польщі було запропоновано створення транскордонного туристичного кластера. На добровільних засадах, з поглибленням виробничих, інформаційних, консалтингових та освітньо-тренінгових відносин, на основі вертикальних та горизонтальних інституціональних угод системно інтегруються економічні агенти туристичної сфери та суміжних галузей. Першочергові програмні заходи даного кластеру включають реалізацію пілотних проектів (сільського, зеленого та екологічного, лікувально-оздоровчого, пізнавального, релігійного, спортивного, освітнього туризму; туризму малих історичних міст) та організаційну компоненту інституціонального базису функціонування кластера (створення транскордонного центру інноваційного розвитку інфраструктури туризму, мережі локальних туристично-рекреаційних комплексів та інформаційних центрів).

До конкурентних переваг учасників транскордонного кластера порівняно з

відокремленими підприємствами віднесено: доступ до більшої кількості постачальників суміжних послуг; державно-приватне партнерство в інноваційному процесі; перехід від прямого регулювання до опосередкованого стимулювання ділової активності; динамічність і гнучкість функціонування; вільний доступ на нові ринки за рахунок уніфікації інституціонального базису господарювання в межах кластера; поширення позитивного іміджу кластера на його учасників; адаптацію системи та якості професійних освітніх послуг до потреб учасників; доступ до висококваліфікованих трудових ресурсів; активізацію інноваційної компоненти розвитку регіону за участю навчальних закладів, науково-дослідних установ та експертно-консультаційних фірм.

Головними завданнями кластера окреслено: реалізацію стратегії та системи засобів підвищення якості життя населення українсько-польського прикордоння через формування ефективної туристичної інфраструктури, що відповідає стандартам ЄС; активізацію туристично-рекреаційної діяльності та господарювання в суміжних галузях економіки; підвищення якості туристичної та суміжної інфраструктури.

Отже, прийняття державної цільової програми розвитку співробітництва українсько-польського транскордонного регіону в галузі туризму є пріоритетним кроком. Подібність територій, ресурсів, географічне розміщення, напрямки та обсяги міжнародних туристичних потоків вимагають концентрації організаційних зусиль та фінансових ресурсів на поглибленні двостороннього співробітництва України у сфері туризму з Польщею. Є потужний потенціал розробки спільних проєктів з різних видів туризму. Поступово реалізуються проєкти з сільського та спортивного туризму. Пріоритетною формою реалізації стратегії українсько-польського співробітництва обрана кластерна модель територіальної організації туристичної діяльності з цільовою орієнтацією на соціально-економічний розвиток, посилення інтегральної конкурентоспроможності туристичного співробітництва прикордонних регіонів. Об'єктивні переваги, системні ризики та перешкоди забезпечення конкурентоспроможності українсько-польського туристичного співробітництва дозволяють до очікуваних результатів віднести покращення соціально-економічного розвитку прикордонних регіонів внаслідок зростання зайнятості, посилення горизонтальних зв'язків між підприємствами туристичної та суміжних галузей сусідніх країн, активізації інноваційної діяльності та розвитку інфраструктури туризму, зростання обсягів взаємного туристичного обміну [3].

Література: 1. Мисковець О.В. Туристичний кластер як ефективний спосіб соціально-економічного розвитку. – Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – Чернівці: АНТ Лтд, 2005. – Вип.. III. – 528 с.; 2. Мігущенко Ю.В., Засадко В.В. Обґрунтування пріоритетів спільної українсько-польської стратегії транскордонного розвитку в сфері туризму в умовах підготовки до проведення Євро-2012 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.lviv.ua/analytics/112.htm>; 3. Мігущенко Ю.В. Пріоритети конкурентоспроможності українсько-польського співробітництва в туристичній сфері – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.lviv.ua/analytics>. 4. Всесвітній економічний форум – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/en/index.htm>; 5. Державна служба статистики України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>; 6. Туристично-інформаційний портал Закарпатської області – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://korzonews.info>.